

Студент 3 курсу
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Розглянуто основні поняття щодо вдосконалення організаційної структури будівельного підприємства. Подано класифікації видів будівельних підприємств та організаційних структур будівельного підприємства. Запропоновано заходи щодо вдосконалення організаційної структури будівельного підприємства на прикладі лінійної організаційної структури.

Аннотация. Рассмотрены основные понятия по совершенствованию организационной структуры строительного предприятия. Представлены классификации видов строительных предприятий и организационных структур строительного предприятия. Предложены мероприятия по совершенствованию организационной структуры строительного предприятия на примере линейной организационной структуры.

Annotation. The article deals with the basic concepts as regards the improvement of the organizational structure of a construction company. Classifications of construction companies and organizational structures of a company are submitted. Some measures to improve the organizational structure of a building company are offered with a linear organizational structure as an example.

Ключові слова: будівництво, будівельне підприємство, організаційна структура будівельного підприємства.

Будівельна галузь є однією з найважливіших галузей народного господарства, від якої залежить ефективність функціонування всієї системи господарювання в країні. Важливість цієї галузі полягає в тому, що будівництво, напевне, як ніяка інша галузь економіки, створює велику кількість робочих місць і споживає продукцію багатьох галузей народного господарства. Так, для того, щоб воно було успішним, будівельне підприємство повинно мати досконалу організаційну структуру [1].

Дана тема є досить актуальною у наші дні тому, що вдосконалення організаційної структури будівельного підприємства необхідна умова для ефективної діяльності цього підприємства. У сучасних умовах розвитку ринкових тенденцій в Україні, обумовлених якісно новою системою господарських зв'язків і механізмів конкурентних відносин, одним із актуальних завдань адаптації господарюючих суб'єктів до умов невизначеності є вдосконалення організаційної структури будівельного підприємства. У нових умовах намітилися основні тенденції і концепції, що пред'являють нові вимоги до організаційної структури будівельного підприємства, що полягають, головним чином, у вдосконаленні системи управління в цілому та організаційної структури зокрема як однієї з найважливіших її складових.

Метою даної статті є узагальнення теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму формування та розвитку організаційної структури будівельного підприємства.

Об'єктом є організаційна структура будівельного підприємства.

Предметом є теоретичні та методичні аспекти вдосконалення організаційної структури будівельного підприємства.

Удосконалена існуюча організаційна структура будівельного підприємства буде реально сприяти і надавати можливість досягти високого рівня ефективності діяльності даного підприємства та приведе до якнайповнішого задоволення потреб споживачів, що в кінці кінців спричинить підвищення прибутку цього підприємства.

Сучасний стан та перспективи розвитку будівництва в Україні у нерозривному зв'язку з удосконаленням організаційної структури будівельного підприємства виступають основним напрямом наукових пошуків багатьох науковців, серед яких: Соколов Г. К., Калетнік Г. М., Скала Г. Ф., Александрова Н. О., Бондар Н. М., Кравченко В. Н., Удовенко О. М., Петренко С. А., Поповиченко І. В., Шевель Л. В та ін. Проте наявні в економічній літературі публікації з досліджуваної теми стосуються здебільшого огляду та окреслення загальної проблематики розвитку будівництва в Україні. Потребують більш детального вивчення та оцінки конкретні методи та засоби вдосконалення організаційної структури будівельного підприємства, використання яких спроможне активізувати розвиток будівництва в Україні [2].

Щоб краще зрозуміти дану тему, необхідно провести аналіз кількох головних понять, а саме: будівництво, будівельне підприємство, організаційна структура будівельного підприємства.

Так, будівництво – це діяльність, спрямована на спорудження будинків та споруд (мостів, доріг, аеродромів, інженерних мереж, малих архітектурних форм, гаражів, а також інших об'єктів інфраструктури) [1]. Будівництво – це галузь національної економіки, що створює основні фонди (виробничі та невиробничі) для національного виробництва [3].

Будівництво – це розширення і реконструкція діючих підприємств, їх переоснащення [4].

Будівельне підприємство – це процеси та операції з виробництва товарної будівельної продукції [5].

Будівельне підприємство – підприємство будівельної галузі, яке становить відокремлену економічно

самостійну первісну ланку, що спеціалізується на виконанні будівельної продукції та будівельних послуг (ремонтно-будівельних робіт) [6].

У роботі [7] зазначається, що організаційна структура будівельного підприємства – це впорядкована сукупність взаємопов'язаних елементів, що знаходяться між собою у стійких взаємостосунках, які забезпечують їх функціонування і розвиток як єдиного цілого.

Організаційна структура будівельного підприємства – це упорядкована сукупність служб, відділів, підрозділів і окремих посадових осіб, що знаходяться у взаємозв'язку та співвідпорядкованості і виконують певні управлінські функції [8].

Таким чином, проаналізувавши запропоновані поняття, можна стверджувати, що у межах організаційної структури будівельного підприємства відбуваються всі управлінські процеси і функції, що забезпечують випуск будівельної продукції, в яких беруть участь менеджери всіх рівнів, категорій і професійної спеціалізації, та робітники.

Класифікація теж відіграє важливу роль у будівництві. Так, будівельні підприємства класифікують за кількома ознаками [2]:

- за змістом діяльності у будівництві (будівельно-монтажні, промислові, транспортні, підприємства механізації);
- за характером спеціалізації (з технологічною спеціалізацією, подетально, предметною);
- за обсягом виробництва (значні, середні, дрібні);
- за характером концентрації (технологічні, організаційно-господарські, агрегатні);
- за видом функціонування (стаціонарні, пересувні).

Таким чином, запропоновані класифікації є найповнішими та найефективнішими, оскільки представляють повну інформацію про різноманітність видів будівельних підприємств та організаційних структур будівельних підприємств. В умовах ринкової економіки будівельним підприємствам необхідно швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища й адаптувати свою організаційну структуру відповідно до змін.

Саме тому за умов ринкової економіки та постійних змін актуальною є проблема відповідності організаційної структури будівельного підприємства його цілям і завданням, а також внутрішнім і зовнішнім факторам, які впливають на неї [1].

Зараз форми, методи і засоби реорганізації організаційних структур багатогранні. У цілому їх можна звести до декількох напрямів [5]:

- удосконалення організаційних структур за рахунок внутрішніх спрощень;
- заміна організаційних структур ієрархічного типу на адаптивні;
- інтегрування (створення) різноманітних форм органічних структур всередині ієрархічної структури;
- створення конгломератів (поєднання різнорідних елементів);
- формування організаційних структур майбутнього – модульних та атомістичних підприємств.

Необхідно відмітити, що лінійні організаційні структури мають невелику кількість виконавців, що посилює відповідальність кожного з них за свою роботу, та керівника, який безпосередньо зацікавлений у кінцевих результатах роботи. Такі організаційні структури будівельного підприємства дають змогу швидко приймати рішення, вчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища, забезпечувати неформальні підходи до мотивації та контролю діяльності працівників [8]. Але така організаційна структура будівельного підприємства, як і будь-яка інша, має недоліки, які заважають ефективному функціонуванню даного підприємства.

Щоб удосконалити лінійну організаційну структуру будівельного підприємства, автор пропонує до її складу додати таку ланку, як особистий помічник директора. Людина, яка обійматиме цю посаду, буде допомагати як директору, так і керівникам підрозділу, розвантажуючи їх обов'язки і, взявши на себе певні їх функції. Це дасть змогу керівникам, менеджерам нижчого рівня та безпосередньо самим виконавцям виявляти певну ініціативу виконуючи те чи інше завдання. Помічник, який добре проінформований щодо певної ситуації вислухає та візьме до уваги всі побажання підлеглих, сповістивши про це директора.

Також слід відмітити і те, що помічник директора зможе взяти на себе частину таких функцій, як: облік, контроль за якістю, розрахункові операції тощо. Таким чином, керівники і персонал, що задіяний у виробництві, збуті та розподілі продукції вже не повинні будуть охоплювати такий широкий спектр роботи.

В удосконаленій лінійній організаційній структурі будівельного підприємства лінійні зв'язки не змінилися. Вони і далі виникають між підрозділами та керівниками різних рівнів управління. Ці зв'язки з'являються там, де одного керівника підпорядковано іншому.

На рисунку зображено вдосконалену лінійну організаційну структуру будівельного підприємства.

Рис. Удосконалена лінійна організаційна структура будівельного підприємства (розроблено на основі [5], [8])

Таким чином, запропонована лінійна організаційна структура даного підприємства стане значно ефективнішою, ніж та, що існує і до сьогодні, оскільки вона дозволяє будівельному підприємству злагоджено взаємодіяти із зовнішнім середовищем, продуктивно і доцільно розподіляти та спрямовувати зусилля своїх співробітників і, таким чином, задовольняти потреби клієнтів і досягати своїх цілей із високою ефективністю.

Література: 1. Удовенко О. М. Будівництво в умовах ринкової економіки : підручник / О. М. Удовенко. – Тернопіль : Економічна думка, 2009. – 314 с. 2. Беркута А. В. Сучасний стан та деякі напрями реформування будівельної галузі у 2000 – 2004 роках : навч. посібн. / А. В. Беркута. – К. : Будівництво, 2000. – 356 с. 3. Калетнік Г. М. Державне регулювання економіки : навч. посібн. / Г. М. Калетнік, А. Г. Мазур, О. Г. Кубай. – К. : Хай-Тек Прес, 2011. – 417 с. 4. Соколов Г. К. Технологія і організація будівництва : підручник / Г. К. Соколов. – М. : Академія, 2008. – 527 с. 5. Поповиченко І. В. Ефективна економіка [Електронний ресурс] / І. В. Поповиченко // Декомпозиція організаційної структури підрядного будівельного підприємства як основа створення його логістичної системи. – 2009. – № 2. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua>. – Назва з екрану. 6. Скала Г. Ф. Економіка будівництва : навч. посібн. / Г. Ф. Скала, А. Л. Шутенко. – К. : Арістей, 2009. – 422 с. 7. Бондар Н. М. Управління персоналом : підручник / Н. М. Бондар. – К. : Арістей, 2005. – 518 с. 8. Александрова Н. О. Організаційна структура будівельного підприємства : підручник / Н. О. Александрова. – Львів : Кальварія, 2005. – 196 с.